

СРЕДНО УЧИЛИЩЕ „ДИМИТЪР БЛАГОЕВ”
ГР. ПРОВАДИЯ

www.souprovadia.info e-mail: info-400148@edu.mon.bg
ул. „Дунав” №72 тел.: 0518/4-29-11

ПРОГРАМА
ЗА ПРЕВЕНЦИЯ
НА ОТПАДАНЕТО НА УЧЕНИЦИТЕ
за учебната 2024/ 2025 година

ВЪВЕДЕНИЕ:

Училищната програма за превенция на отпадането на ученици в СУ „Димитър Благоев” за учебната 2023/2024г. е предназначена за ограничаване и свеждане до минимум рисковете за отпадане на деца от училище.

В нашето училище се обучават ученици от различни етноси - роми, турци, българи, ученици от арменски произход. Основен проблем в обучението се явява езиковата бариера, недоброто владение на български език на децата от ромски произход, нередовното посещение на учебните занятия по различни причини. Трудната адаптация в училищна среда, niskия стандарт на живот е определящ фактор за нередовното посещение на учебните занятия, слаба мотивация за учене, неграмотност на част от ромите, слаб контрол от страна на родителите, преместване в друго населено място, социални проблеми, ранни бракове и др. За преодоляването на тези проблеми в определен етап училището води гъвкава политика с цел да се разгърне личния потенциал на всяко дете съобразно с неговите нужди, потребности и интереси.

Акцентът в образователната политика на нашето училище е достъпът до образование за всички подлежащи на задължително обучение. С оглед на това, основен подход за превенция и ограничаване на явлениято е увеличаването на вниманието ни точно към този проблем. Педагогическите специалисти отчитат необходимостта от широкообхватни политики и мерки, които трябва да бъдат насочени към успешен преход между различните степени на образование, гъвкави и успешни възможности за преждевременно напусналите да продължат обучението си в системата на предучилищното и училищното образование с цел придобиване на ключови компетентности и разнообразни форми на обучение.

В настоящата програма са адаптирани методите на преподаване, както и формите на комуникация, за да се създаде възможности за включване на всеки ученик в образователния процес. Въведен е многосекторен подход за учениците в рисковите групи и са предвидени мерки за индивидуалното подпомагане на децата застрашени от отпадане.

I. ЗНАЧИМОСТ НА ПРОБЛЕМА ОТПАДАНЕ ОТ УЧИЛИЩЕ.

В последните години се наблюдава ясно изразена тенденция да се търсят комплексни решения на проблема при координиране на усилията в образователната система с тези в системата за закрила на детето и социална закрила и преобладаващата част от осъществяваните мерки са по характера си междусекторни.

В СУ” Димитър Благоев” няма отпаднали ученици, но изследването на проблема за превенция на отпадането на деца от училище в задължителна училищна възраст продължава и тази учебна година в нашето училище. Вниманието ни е насочено към изследване на деца в риск, подлежащи на задължително образование във всички етапи на обучение.

Анализирайки проблема констатирахме, че учениците, които допускат неизвинени отсъствия са от ромски произход или са в училище, но поради липса на интерес или слаби постижения в учебните занятия, допускат отсъствия по неуважителни причини. Имат лоши прояви по отношение на дисциплина и междуличностно общуване в училище, както и голям брой слаби оценки, което неминуемо ги поставят в групата на застрашените от отпадане. През последното десетилетие на нас, българските учители, все по- често се налага да работим в интеркултурна среда - среда на взаимодействие на хора от различни етноси и култури. На територията на община Провадия относителният дял на учениците от ромската етническа общност расте с всяка изминала година, което е показател. Учениците, които са застрашени от отпадане са на възраст 12 - 13 години. Застрашените деца от отпадане от образователната система са от ромски произход. За тях образованието не е привлекателно, защото не е свързано с непосредствена практическа полза. Детето от ромски произход, което не посещава училище, е ценно и като трудов ресурс и често подпомага формирането на семейния бюджет или участва в домакинската работа. Голям е и броят на застрашените ученици от отпадане с родители, които са дълготрайно безработни.

В I-IV клас се очертава проблем свързан с условията на обучение в преобладаваща билингвистична среда, обучението на писмен и говорим книжовен български език е затруднено и някои ученици трудно или въобще не се поддават на ограмотяване. Това от своя страна се явява в известна степен (но не изцяло) предпоставка за последващо затруднено обучение и развитие от V клас нагоре.

Проблема с отпадащите и застрашените от отпадане ученици е особено силно изразен от V до VII клас. Затова е нужно да се предприемат спешни мерки от цялата педагогическа колегия със съдействието на ръководството, за да се намали, а в последствие и да се ликвидира този проблем.

II. ПРИНЦИПИ ЗА ПРЕВЕНЦИЯ ОТ ОТПАДАНЕ ОТ УЧИЛИЩЕ:

- Равен достъп до качествено образование на всяко дете;
- Общ ангажимент на родители и учители в интерес на ученика – “Училището – общо дело”;
- Формиране на училищна общност на основата на споделени ценности;
- Партньорство, разбиране и уважение към личността на детето;
- В образователния процес не се допуска дискриминация, основана на раса, народност, пол, етническа принадлежност, социален произход, вероизповедание, обществено положение, увреждане или друг статус;
- Включващото образование предполага промени в образователната система, за да може тя да се адаптира към потребностите на конкретното дете в много по-голяма степен;

- Различията между децата са източник на многообразие и богатство, а не на проблеми;
- Възгледите и мнението на детето трябва да бъдат взети предвид при неговото участие в училище. Детето следва да бъде стимулирано да участва активно в образователния процес;
- Всички аспекти на образованието, програми и методи на преподаване, както и формите на комуникация следва да бъдат адаптирани, за да се създадат възможности за включване.

III. ОСНОВНИ ПРИЧИНИ ЗА ОТПАДАНЕ.

Причините за отпадане от училище са многообразни и не се проявяват изолирано, а въздействат комплексно. Това определя необходимостта да се подхожда комплексно и същевременно да се действа индивидуално към конкретния случай на всяко дете, застрашено от отпадане или вече отпаднало от училище.

Разработването и прилагането на цялостни, широкообхватни и ефективни политики за намаляване на уязвимостта на рисковите групи е свързано с проучване, анализиране и систематизиране на специфичните причини за преждевременното напускане на училище и набелязване на необходимите мерки за задържане в училище. Заедно с това е необходимо осигуряването на единна и надеждна база данни и осъществяването на политики на всички нива за специфичните предизвикателства на различните равнища – общинско и училищно и за гарантиране на индивидуалния подход към всеки отделен случай на преждеременно напускане на училище.

Причините за преждевременното напускане на училище могат да бъдат класифицирани в няколко основни категории

1. Социално-икономически:

-Прекъснали обучението си поради необходимост от упражняване на трудова дейност в домакинството или другаде;

-Прекъснали обучение поради финансови проблеми на семейството (липса на средства за издръжка на семейството и осигуряване на необходимите за училище дрехи, обувки, учебници и учебни помагала и пр.);

-Прекъснали обучението си, поради други икономически причини

2. Образователни:

- Поради слаб успех;

- Голям брой неизвинени отсъствия;

- Повтарящи ученици (второгодници);
- Поради трудно разбиране и говорене на български език;
- Трудна адаптация в/към училищната среда и учебния процес;
- Липса на интерес към учебния материал и преподаването в училище;
- Неумение да ползват образователни платформи и ресурси.

3. Семейни:

- Нежеланието на родителите детето да ходи на училище, незаинтересованост, страх от изпращане в друго населено място и пр.;
- Необходимост за извършване на работа в дома, грижа за роднини, близки и пр.;
- Конфликти в семейството, проблеми между родителите, пиянство, побои и др. отрицателни примери;
- Смяна на местоживеенето, упражняване на професия от родители в друго населено място, трудова миграция на родителите и пр.;
- Липса на родителски надзор и липса на заинтересованост на родителите;
- Негативно отношение към образованието на родителите и/или детето;
- Други семейни причини.

4. Етно-културни:

- Ромите възприемат модерна институция, училището като не особено подкрепяща модела на социализация на младите членове на ромския етнос.
- Етнокултурната специфика на ромската общност като причина за отпадане от училище е свързана с ранните бракове при момичетата, които по традиция спират да посещават училище на около 12-13 години.
- Друга етнокултурна причина за отпадането на децата от ромски произход от образователната система е разбирането, че училищният успех и образованието за тях не са привлекателни, защото не са свързани с непосредствена практическа полза.

5. Здравословни

- С проблеми във физическото развитие;
- С проблеми в психическото развитие.

IV. ОСНОВНИ РИСКОВИ ГРУПИ

1. Деца от малцинствени общности, за които българският не е майчин език.
2. Деца от бедни семейства.

3. Липса на училище в родното им селище, пътуващи ученици.
4. Ученици със СОП.
5. Ученици, които срещат трудности при усвояването на учебния материал и неразбирането на сложното учебно съдържание.
6. Ученици, за които образованието не е приоритет.
7. Ученици, застрашени от ранни бракове, които водят до отпадане от образователния процес.
8. Принуждаване на деца към работа от страна на техните родители или близки роднини.

V.МЕРКИ

В политиките и мерките за предотвратяване на преждевременно напусналите училище и за повторна интеграция съществуват четири общи проблема, чието преодоляване определя стратегическия успех:

Това са:

- Признаване на проблема и решимост на първо място той да се смекчи и, ако е възможно да се предотврати, а след това преждевременно напусналите да бъдат повторно интегрирани в образованието.
- Приоритетно стратегическо планиране и провеждане на политики ориентирани към осигуряване на подходяща и ефективна подкрепа за преждевременно напусналите училище и за онези, които работят с тях.
- Проява на творчество, новаторство, гъвкавост и желание за промяна от страна на хората, педагогическите специалисти и учениците при решаване на индивидуалните проблеми, пред които са изправени преждевременно напускащите училище и младежите в риск.
- Проява на мотивирано и активно отношение към образованието от педагогическите специалисти и учениците при формиране на знания, умения и отношения в българското училище и младежите.

1. Мерки и дейности за намаляване на отсъствията на учениците:

1.1. Мерки за недопускане на фиктивно записване на ученици от всички форми на обучение;

1.2. Проучване на основните причини за отсъствията на учениците и риска от преждевременно напускане на училище;

1.3. Своевременно информирание на родителите за отсъствията и успеха на учениците;

1.4. Поредица тематични срещи с родители по проблемите на отговорността за възпитанието и образованието на децата и общите задължения на родителите;

1.5. Повишаване участието и ангажираността на родителите в училищни мероприятия;

1.6. Осигурен достъп до спортната база на училището, до компютърните кабинети и наличната библиотеки;

1. 7. Социализиране на децата и учениците, за които българският език не е майчин;

1.8. Провеждане на здравно и гражданско образование в часа на класа, изнасяне на беседи от класните ръководители и специалисти - за стрес, трафик на хора и др.

1. 9. Провеждане на консултации с психолог, психолого-педагогически разговори с педагогическия съветник на училището.

1. 10. Организиране на срещи с работодатели с цел мотивиране на учениците да посещават училище и да усвояват учебния материал, като условия за бъдещата работа.

1. 11. Провеждане на разговори от педагогическия съветник с и ученическия съвет и класния ръководител поне един пъти месечно:

1. 12. Емисии на ученическото радио подготвени от ученици за различни поводи.

1. 13. Актуализиране на механизъм за идентификация на учениците в риск от отпадане.

1. 14. Актуализиране на механизъм за борба с училищния тормоз и регистър на случаите на училищен тормоз

2. Мерки и дейности за подкрепа на учениците в риск от напускане чрез ученическо самоуправление:

Дейност на ученическия съвет - събира, обменя и популяризира мненията и идеите на учениците. Целта е да бъдат полезни на себе си и на училището и заедно да го превърнат в желана за тях територия чрез следните примерни дейности:

2. 1. Провеждане на ежемесечни заседания на Ученическия съвет за решаване на текущи въпроси и вземане на решения.

2. 2. Отбелязване на патронния празник на училището.

2. 3. Ден на ученическо самоуправление, в който ролите учители -ученици и административен персонал - ученици се разменят.

Това дава възможност на учениците да видят и да осъзнаят до някаква степен сложността на дейностите, упражнявани в институцията училище.

3. Мерки за подкрепа на учениците в риск с участието на родителски общности:

3.1. Привличане на родителите и ангажирането им с училищния живот; ангажиране на родителите в решаването на проблеми, свързани с деца, застрашени от отпадане; създаване на активна връзка между училището и родителската общност.

3.2. Родителите реагират положително, когато на тях са дадени съответните възможности да участват в училищния живот.

3.3. Подпомагане дейността на учителите при работа с деца със СОП;

3.4. Подпомагане работа по проекти, търсене на партньорства.

- ЦЕЛИ:

1. Обхват и задържане на децата в училище чрез мотивация и създаване на положителна нагласа към учебния процес.
2. Да се проучат, изследват и анализират причините за отпадане на ученици през различните етапи на образованието.
3. Да се приложи стратегията на МОН за превенция на ранното отпадане на ученици от образователната система, базирана на специфичните характеристики и различия на учениците.
4. Да се усвоят трайни социални умения от страна на учениците, които да им осигурят равен старт, без оглед на произход и принадлежност, в живота след завършване на образователната степен.
5. Да се формират трайни педагогически умения сред учителите, така че образованието да вземе превес над традиционно усвоените модели на поведение сред някои етнически групи (става въпрос за ранни бракове, ниска възраст за раждане на първо дете, които са сред едни от най-честите причини за ранно отпадане на ученици от образователната система.
6. Изграждане на външна подкрепяща среда за превенция на отпадането (подобряване на взаимоотношенията с институциите и родителите).
7. Превръщането на училището в място, в което всяко дете има място за изява.
8. Да създадем толерантна среда, която ученикът да почувства като своя, в която може да открие своето място.

9. Да дадем достъп до образователни ресурси на хартиен носител на рисковите ученици.

- ПЛАНИРАНЕ:

Създаване на среда в училище като възможност за развитие и укрепване на основните умения у уязвимите групи ученици.

"Просоциален етичен кодекс", който включва списък на правила за поведение и подходи, формално договорени и одобрени от цялата училищна общност - ученици, учители, родители, треньори и други педагогически специалисти.

За да се генерират добри резултати е необходимо всички страни в процеса - ученици, учители, треньори и родители, да работят в една посока и да спазват стриктно принципите на просоциалния етичен кодекс.

ПОСОКИ:

1. Изработване на система за по-пълно събиране на информация за броя на децата в задължителна училищна възраст.

2. Изграждане на единна система за оценка на риска от отпадане, в която да участват всички институции, ангажирани с образованието, „Агенция за закрилата на детето” и „Агенция за социално подпомагане”, при добра координация между различните нива на управление – училищно, местно, регионално и национално.

3. Положителни и отрицателни тенденции в учебно-възпитателната работа с деца от ромски произход, застрашени от отпадане.

- Преодоляване на предразсъдъците и по - съвременно и модерно мислене.

- Солидарност между отделните индивиди и представители на по - големи общностни групи.

- Съпричастност - което значи да проявиш разбиране към „другия”, да се поставиш на негово място в сходна ситуация.

- Толерантност.

- Поощряване на творческите заложби у всички ученици.

- Всеки възникнал проблем се решава с участието на родителите.

Поддържаме тясна връзка с ромските семейства, въпреки че голяма част от тях живеят в ромски квартали, домовете им са достъпни за нас - класните ръководители и в последно време те говорят за повишен жизнен стандарт, което е благоприятно и за цялостното развитие на ромските деца и до голяма степен е определящо за отношението им към образователния процес въобще.

Като резултати:

- Децата от ромски произход/особено напоследък заради култивирането и по-цивилизования им начин на мислене и стил на поведение, излизането от гетата/ растат с по-високо самочувствие и амбиции.

- Успяват дори да се дипломират след завършване на XII клас.

- Проявяват силно желание за изява на таланта си /особено при конкретни поводи- училищни тържества, национални празници / - певци, инструменталисти, актьори.

Традиционните характеристики за децата от ромски произход с отрицателен знак като:

- нечистоплътност
- склонност към кражби
- социална нестабилност
- склонност към агресия
- липса на мотивация за учене
- ранно създаване на семейство

да станат отживелица. Голям дял за промяната на манталитета и начина на мислене, развитието на ценностната система на ромските деца имаме и ние педагозите.

Твърдим, че в нашето училище се работи с ум и сърце, за да бъдат решението на тези проблеми на етническите малцинства се постига с участието решавани образователните проблеми на малцинствата. Съзнаваме, че и на мнозинството. Тук вече много важна и определяща е ролята на педагогическия специалист по пътя към преодоляване на някои отрицателни тенденции в образователната система:

- чувство за изолираност, обреченост на неуспех и липса на вяра в щастливото бъдеще;
- затруднена адаптация на децата от ромски произход в началното училище и в първия клас;
- от горния курс на обучение - в осми или в девети клас;
- недостатъчна мотивация за учене, голям брой безпричинни отсъствия;
- недостиг на квалифицирани учители, познаващи добре ромската култура;
- недостатъчно познаване на учебници и ръководства за работа с деца от малцинствата, недостатъчно им осъвременяване;
- недостиг на квалифицирани учители за работа с учениците от етническите, религиозните и езикови малцинства - в нашия случай – ромските деца;
- недостатъчно познаване на нормативните актове и органи, гарантиращи равните права на етническите малцинства и от тяхна страна, и от самите преподаватели.

Преодоляването на тези недостатъци и негативи в нашата работа, както и превенцията срещу отпадането на децата от етническите общности от училище на по-ранен или по-късен етап от учебно-възпитателния процес, ние виждаме в следните няколко посоки:

- повишаване на степента на образованост сред етническите малцинства;
- създаване на отношение на непримиримост в класа към проявите на нетолерантност, към тихата и негласна дискриминация спрямо ромите;
- по-подробно и детайлно запознаване с ромската култура и история и популяризирането им сред българските ученици, както и обратно-ромските деца да опознаят и възприемат българската култура и история;
- създаване на по-тесен и чисто човешки контакт с родителите на децата от малцинствените групи, така че те да се убедят в добронамереността на училищните органи и да повярват, че без образование техните деца не могат да прогресират в бъдеще и да се реализират на пазара на труда.
- Налага се ние - учителите активно да се включим в адекватен межкултурен диалог за преодоляването на етническите предразсъдъци и неприязън към локалните етнически общности и групи.

4. Преосмисляне и планиране на работата с родителите.

- Алтернативи на традиционната родителска среща;
- Възможност да признаем собствените си грешки и желанието за промяна;
- Умението да кажем, че имаме нужда от тяхната помощ;
- Родителите партньори и хора с идеи;
- Разпределението на отговорностите и ангажиментите.

5. Вътрешно училищна квалификация.

6. Интерактивност на обучението.

На педагогическо равнище все повече се усеща безсилието на традиционните подходи, методи и средства на възпитание и обучение. Учениците стават активни субекти във взаимоотношенията между участниците в учебно-възпитателния процес. Ролята на учителя се променя, което налага нови изисквания към неговата професионална подготовка. Важни за педагогическата компетентност на съвременния учител стават интеркултурната и комуникативната компетентност, нагласите и уменията за интеркултурен диалог. С разбирането на интеркултурността като водеща възпитателна ценност е свързано и утвърждаването на интеркултурното образование като интегративен елемент на образованието в контекста на новите социо-икономически реалности.

7. Осигуряване на безопасна и сигурна среда (овладяване на агресията).

- **ОСНОВНИ ДЕЙНОСТИ.**

НАЧАЛЕН ЕТАП			
№	Основни дейности	Срок	Отговорник
1.	Установяването на броя ученици застрашени от отпадане в училище.	м. септември 2024г.	класни ръководители
2.	Организиране на извънкласни и извънучилищни дейности, съобразени с образователните потребности и с интересите на ученика (спорт, музика, информационни технологии, изобразително изкуство).	постоянен	класни ръководители
3.	Въвеждане на часове по речево общуване на български език, което ще допринесе поне частично за преодоляване на проблема с обучителните трудности.	постоянен	класни ръководители
4.	Изследване на социалната адаптация на децата, сферата на техните междуличностни отношения, начина на възприемане на вътресемейните отношения, както и някои поведенчески характеристики.	постоянен	класни ръководители
5.	Стимулиране на децата, които участват в процеса на превенция на отпадане (деца-обучават- деца).	постоянен	класни ръководители
6.	Освидетелстване на някои застрашени от отпадане, да продължат образованието си като ученици със специални образователни потребности.	постоянен	класни ръководители, С. Богданова

ПРОГИМНАЗИАЛЕН ЕТАП			
№	Основни дейности	Срок	Отговорник
1.	Установяване на броя учениците застрашени от отпадане.	м. септември 2024г.	класни ръководители
2.	Организиране на извънкласни и извънучилищни дейности, съобразени с образователните потребности и с интересите на ученика (спорт, музика,	постоянен	класни ръководители

	информационни технологии, изобразително изкуство).		
3.	Въвеждане на часове по речево общуване на български език, което ще допринесе поне частично за преодоляване на проблема с обучителните трудности.	постоянен	класни ръководители
4.	Изследване на социалната адаптация на децата, сферата на техните междуличностни отношения, начина на възприемане на вътресемейните отношения, както и някои поведенчески характеристики.	постоянен	класни ръководители
5.	Освидетелстване на някои застрашени от отпадане, да продължат образованието си като ученици със специални образователни потребности.	постоянен	класни ръководители, С. Богданова и екип
6.	Стимулиране на децата, които участват в процеса на превенция на отпадане (деца-обучават- деца).	постоянен	класни ръководители
7.	Привличане и задържане на ромските деца в училище чрез проучване на културата на различни етноси.	постоянен	класни ръководители

ГИМНАЗИАЛЕН ЕТАП

№	Основни дейности	Срок	Отговорник
1.	Установяване на броя учениците застрашени от отпадане	м. септември 2024г.	класни ръководители
2.	Организиране на извънкласни и извънучилищни дейности, съобразени с образователните потребности и с интересите на ученика (спорт, музика, информационни технологии, изобразително изкуство).	постоянен	класни ръководители
3.	Стимулиране на децата, които участват в процеса на превенция на отпадане (деца-обучават- деца).	постоянен	класни ръководители

4.	Изследване на социалната адаптация на децата, сферата на техните междуличностни отношения, начина на възприемане на вътресемейните отношения, както и някои поведенчески характеристики.	постоянен	класни ръководители
5.	Освидетелстване на някои застрашени от отпадане, да продължат образованието си като ученици със специални образователни потребности.	постоянен	класни ръководители С. Богданова и екип
6.	Привличане и задържане на ромските деца в училище чрез проучване на културата на различни етноси.	постоянен	класни ръководители

- РАБОТА С РОДИТЕЛИ НА УЧЕНИЦИ ЗАСТРАШЕНИ ОТ ОТПАДАНЕ В НАЧАЛЕН, ПРОГИМНАЗИАЛЕН И ГИМНАЗИАЛЕН ЕТАП НА ОБУЧЕНИЕ.

1. Дискусии за родители на застрашените от отпадане деца (да се пристъпи към осъзнаване на ценността от образованието и предаването и от родител към дете).
2. Популяризиране на целите и дейностите включени в програмата за превенция на отпадането на учениците сред родителските активи по класове.

КВАЛИФИКАЦИИ НА УЧИТЕЛИ РАБОТЕЩИ С УЧЕНИЦИ ЗАСТРАШЕНИ ОТ ОТПАДАНЕ В НАЧАЛЕН, ПРОГИМНАЦИАЛЕН И ГИМНАЦИАЛЕН ЕТАП НА ОБУЧЕНИЕ.

1. Повишаването квалификацията на учителите за работа в мултиетническа среда, което ще засили интереса на ромските деца към училището.
2. Ползване на съвременни технически средства и по-интересни методи за преподаване на учебния материал и разчупване на стандартните форми.

Х ОЧАКВАНИ РЕЗУЛТАТИ.

1. Намаляване броя на отпадащите ученици.
2. Намаляване броя на безпричинните отсъствия.
3. Привличане на родителите като партньори в училищния живот.
4. Преодоляването на образователните причини за отпадане за всеки от етапите на обучение (целево финансиране на целодневно обучение,

диагностични материали за ранно откриване на образователни затруднения, ранно професионално ориентиране и подготовка, стимулиращи четенето и ученето на български език програми и др.).

5. Повишена чувствителност и компетентност на учителите за противодействие на междуличностни конфликти в ученическите колективи.

6. Осигуряване на безопасна и сигурна среда (превенция овладяване на агресията).

Настоящата програма е приета на редовно заседание на ПС като част от мерките за превенция на отпадане на ученици в задължителна училищна възраст. Протокол № ____ / от _____ 2022 г./